

Sygn. akt IV CZ 113/08

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie ze skargi wnioskodawcy

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem

Sądu Okręgowego w G.

z dnia 20 września 2000 r., sygn. akt [...]

w sprawie z wniosku R.J.

przy uczestnictwie Gminy Miasta J.

o stwierdzenie zasiedzenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 lutego 2009 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 14 maja 2008 r., sygn. akt [...],

odrzuca zażalenie

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w G. w sprawie z wniosku R.J. z udziałem Gminy Miasta J. o zasiedzenie, postanowieniem z dnia 20 września 2000 r. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 22 marca 2000 r.

Wnioskodawca wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w G., wskazując, że

1. ujawniły się nowe okoliczności faktyczne, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.);
2. wnioskodawca był pozbawiony możliwości działania i obrony swych praw (art. 401 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 14 maja 2008 r. oddalił powyższą skargę. W uzasadnieniu wskazał natomiast, że skarga podlega odrzuceniu na mocy art. 410 § 1 k.p.c. jako nie oparta na ustawowej podstawie. Jednocześnie stwierdził, że omyłkowo orzekł o oddaleniu skargi, którą poddał badaniu jedynie od strony formalnej (art. 410 § 1 k.p.c.), tj. pod kątem terminu oraz oparcia skargi na ustawowej podstawie.

Wnioskodawca powyższe postanowienie zaskarżył w całości zażaleniem, zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

- art. 410 § 1 k.p.c. polegające na odrzuceniu skargi wnioskodawcy o wznowienie postępowania ze względu na brak podstaw wznowienia, pomimo iż podstawy takie zachodziły i zostały przez wnioskodawcę wykazane;
- art. 133 § 3 k.p.c. polegające na całkowitym pominięciu tego przepisu, szczególnie w świetle okoliczności faktycznych sprawy i tym samym zaniechanie rozważenia czy pismo wnioskodawcy z dnia 28 kwietnia 2000 r. , złożone w Sądzie Rejonowym w W., nie stanowiło podstawy uzasadniającej ustanowienie osobą upoważnioną do odbioru pism procesowych M.H., a tym

samym wyłączenie, względnie ograniczenie upoważnienia w tym zakresie dotychczasowego pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego J.P.;

- art. 94 § 1 k.p.c. polegające na uznaniu, że jeśli pełnomocnictwo wypowiedział mocodawca, to dla skuteczności tego wypowiedzenia w stosunku do sądu zawiadomienie o tym musi pochodzić od mocodawcy, a tym samym przyjęcie, że nawet jeśli mocodawca nie zawiadomił sądu o wypowiedzeniu pełnomocnictwa nie wiedząc, iż taki obowiązek na nim spoczywa, a pełnomocnik w osobie radcy prawnego wiedział o wygaśnięciu umocowania i pomimo tego, iż odbierał pisma z sądu nie powiadomił o tym ani byłego mocodawcy ani samego sądu, to brak podstaw uzasadniających stwierdzenie o pozbawieniu strony możliwości obrony swych praw;
- art. 86 k.p.c. polegające na pominięciu wynikającej z niego zasady, iż ocena potrzeby ustanowienia pełnomocnika oraz decyzja w tym przedmiocie należy do strony postępowania;
- art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny zeznań wnioskodawcy R.J. w sposób sprzeczny z zasadami logicznego powiązania wniosków z ustalonym stanem faktycznym.

Zarzucając powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wznowienie postępowania prowadzi do ponownego rozpoznania sprawy począwszy od momentu, od którego postępowanie dotknięte było wadą, stanowiącą podstawę wznowienia postępowania. W konsekwencji jeżeli skargą o wznowienie zaskarżono orzeczenie sądu drugiej instancji, to wznowienie postępowania oznacza powrót do tej fazy postępowania, tj. rozpoznania apelacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1973 r., II CR 689/72, OSNC 1973, nr 12, poz. 217; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PZ 62/02, OSNP 2004, nr 11, poz. 195).

Sąd drugiej instancji, który oddala skargę o wznowienie postępowania od własnego wyroku wydanego w postępowaniu apelacyjnym działa jako sąd drugiej instancji, od którego rozstrzygnięcia nie przysługuje zwyczajny środek odwoławczy. Kodeks postępowania cywilnego przewiduje dwa środki zaskarżenia od orzeczeń sądów drugiej instancji. Pierwszy to zażalenie do Sądu Najwyższego, które przysługuje na postanowienia sądu drugiej instancji wskazane w art. 394¹ k.p.c. Orzeczenia, które podlegają zaskarżeniu w drodze zażalenia nie dotyczą istoty sprawy, ale zagadnień wпадkowych, ubocznych lub związanych z tokiem postępowania. Drugi to skarga kasacyjna, która przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie (art. 398¹ § 1 k.p.c.).

Oddalenie skargi, na co zwrócił już uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 1968 r., III CZP 78/68, (OSNC 1969, nr 6 poz. 105), jest orzeczeniem co do istoty sprawy, rozstrzygnięciem merytorycznym, opartym na merytorycznej ocenie zasadności powołanej przez skarżącego podstawy wznowienia. Oddalając skargę sąd wydaje w procesie wyrok (art. 406 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c.), a w postępowaniu nieprocesowym postanowienie, będące orzeczeniem co do istoty sprawy. Od takiego rozstrzygnięcia, w zależności od tego, czy sąd orzekający działa jako sąd pierwszej, czy drugiej instancji przysługuje stronom apelacja albo skarga kasacyjna. Dodatkowo należy wskazać, że o doborze właściwego środka prawnego przesądza przedmiot rozstrzygnięcia, nie zaś forma orzeczenia. W konsekwencji np. w wypadku odrzucenia pozwu wyrokiem skarżący powinien wnieść zażalenie, nie zaś apelację (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1972 r., III CZP 21/71, OSNC 1973, nr 1, poz. 1; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2002 r., II CKN 1090/00, OSNC 2003, nr 12, poz. 166).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w G. oddalając skargę wnioskodawcy o wznowienie postępowania od własnego postanowienia wydanego w postępowaniu apelacyjnym działał jako sąd drugiej instancji, a wobec tego od rozstrzygnięcia tego Sądu uczestnikom postępowania przysługuje skarga kasacyjna, nie zaś zażalenie, które w tym wypadku jako niedopuszczalne z mocy samego prawa podlega

odrzuconiu. Bez znaczenia jest w tym względzie stwierdzenie przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że Sąd omyłkowo orzekł o oddaleniu skargi, którą w rzeczywistości odrzucił jako nie opartą na ustawowej podstawie. Stwierdzenie to może mieć natomiast znaczenie w postępowaniu zmierzającym do uchylenia skutków uchybienia terminu do wniesienia właściwego środka zaskarżenia. Tego rodzaju błąd Sądu nie stanowi omyłki w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 350 § 1 k.p.c.). Omyłka sądu stanowi wyraz rozbieżności między rzeczywistą wolą i wiedzą składu orzekającego a ich wyrażeniem na piśmie. Omyłka w wypadku gdy cechuje ją „oczywistość” podlega sprostowaniu, przy czym „oczywistość” omyłki, jak trafnie podkreśla się w doktrynie, stanowi zarazem granicę przedmiotowej dopuszczalności sprostowania wyrażającą się w tym, że sprostowanie nie może prowadzić do merytorycznej zmiany orzeczenia. Wszelkie inne omyłki, tj. te których usunięcie wymaga merytorycznej zmiany orzeczenia, mogą być usunięte tylko za pomocą właściwego środka zaskarżenia, zaś o doborze środka zaskarżenia, jak już była o tym mowa wyżej, decyduje przedmiot, treść rozstrzygnięcia, a nie jego forma.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 373 k.p.c. orzekł jak w sentencji.